Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2013, sp. zn. 20 Cdo 3747/2011, ECLI:CZ:NS:2013:20.CDO.3747.2011.1

Číslo: 37/2013

Právní věta:

Povinný může být se svým návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí z důvodu změny vlastnictví k nemovitostem po zahájení vykonávacího řízení úspěšný jen tehdy, budou-li zástavním právem zatížené nemovitosti k návrhu třetí osoby vyloučeny z výkonu rozhodnutí podle § 267 odst. 1 o. s. ř. (§ 268 odst. 1 písm. f/ o. s. ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.01.2013

Spisová značka: 20 Cdo 3747/2011

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce), Zástavní právo soudcovské

Předpisy: § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Kutné Hoře usnesením ze dne 8. 12. 2010 zastavil výkon rozhodnutí nařízený usnesením téhož soudu ze dne 10. 10. 2007, ve znění usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2008, zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitostem, podle § 268 odst. 1 písm. h), odst. 4 o. s. ř. v rozsahu, ve kterém byly postiženy pozemky parc. č. 3460, 3462, 3463/10 v katastrálním území K. (list vlastnictví č. 13305), protože nejsou ve vlastnictví povinné. Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.

K r a j s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 26. 5. 2011 změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že návrh na zastavení výkonu rozhodnutí zamítl, a výrok o nákladech řízení vypustil. Uvedl, že soudcovské zástavní právo k nemovitostem vzniká jeho „pravomocným nařízením" a že z § 338b odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, vyplývá, že k tomu dochází se zpětnou účinností ke dni podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Jakmile zástavní právo, včetně soudcovského zástavního práva k nemovitosti, vznikne, působí i vůči každému pozdějšímu nabyvateli dotčených nemovitostí (§ 164 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů), a změna vlastnictví, ke které došlo po vzniku soudcovského zástavního práva k nemovitostem, nemůže zakládat důvod k zastavení výkonu rozhodnutí. Jestliže v

dané věci soudcovské zástavní právo vzniklo zpětně ke dni 9. 10. 2007 a účinky podle kupní smlouvy ze dne 24. 7. 2007, uzavřené mezi povinnou a M. Ch., nastaly dne 23. 10. 2007, důvod k zastavení výkonu rozhodnutí není dán.

Povinná v dovolání, jehož přípustnost dovozuje z § 238a odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítá nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Zastává názor, že § 338b odst. 2 o. s. ř. se vztahuje pouze k nařízení výkonu rozhodnutí. Prosazuje, že účinky soudcovského zástavního práva nastávají až od právní moci usnesení, kterým bylo toto právo zřízeno. Jestliže usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva nabylo právní moci až dne 26. 5. 2008, je dán důvod k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. ve spojení s § 268 odst. 4 o. s. ř., neboť v té době dotčené nemovitosti již nebyly ve vlastnictví povinné. Navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Oprávněná ve svém vyjádření z 4. 10. 2011 a opakovaně i v podání z 3. 11. 2012 uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu je věcně správné, přičemž odkázala na usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 55/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Konstatovala, že změny ve vlastnictví nemovitosti, které nastanou po zahájení řízení, nejsou pro rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva významné. V projednávané věci bylo řízení o výkon rozhodnutí zahájeno doručením návrhu soudu dne 9. 10. 2007 a pozemky v k. ú. K. byly převedeny z povinné na M. Ch. (jednatele povinné) kupní smlouvou z 24. 7. 2007 s právními účinky vkladu ke dni 25. 7. 2007. Dle tvrzení povinné byl vklad vlastnického práva M. Ch. zapsán až dne 23. 10. 2007. Navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nedůvodné odmítl a přiznal oprávněné náklady dovolacího řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podle občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 7. 2009 do 31. 12. 2012 (srov. část první, čl. II Přechodná ustanovení, bod 12 zákona č. 7/2009 Sb. a čl. II, Přechodná ustanovení, bod 7 zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání – přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a), § 238a odst. 1 písm. c) a odst. 2 o. s. ř. – není důvodné.

Jelikož vady podle § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), k nimž je dovolací soud – je-li dovolání přípustné – povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.), v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, a protože jinak je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), je předmětem dovolacího přezkumu závěr odvolacího soudu, že změna vlastnictví, k níž v projednávané věci došlo zapsáním vkladu vlastnického práva nabyvatele až po zahájení řízení o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, avšak s účinky vkladu, které nastaly v době před zahájením vykonávacího řízení, nezakládá důvod k zastavení výkonu rozhodnutí.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy (práva hmotného i procesního), jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy vyvodil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků).

Podle § 338b odst. 1 o. s. ř. výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na

nemovitosti může být nařízen, jen když oprávněný přesně označí nemovitost, k níž má být zástavní právo zřízeno, a jestliže listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo notářem doloží, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. O tom, že byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitosti, soud vyrozumí příslušný katastrální úřad. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva je rozhodující stav v době zahájení řízení.

Podle § 338d odst. 1 o. s. ř. pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti je rozhodující den, v němž k soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva; došlo-li několik návrhů ve stejný den, mají zástavní práva stejné pořadí. Bylo-li však pro vymáhanou pohledávku již dříve zřízeno zákonné nebo smluvní zástavní právo, řídí se pořadí soudcovského zástavního práva pořadím tohoto zástavního práva. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení pro pohledávky, pro něž bylo zřízeno soudcovské zástavní právo, lze vést výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti přímo i proti každému pozdějšímu vlastníku nemovitosti, který ji nabyl smluvně.

Podle § 338e odst. 1 o. s. ř. při výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva k nemovitosti se nepoužijí ustanovení § 263 až 266, § 267a a § 268 odst. 1 písm. e). Ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) lze použít jen tehdy, zaniklo-li právo rozhodnutím přiznané před podáním návrhu na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení byl-li výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva pravomocně zastaven, zástavní právo tím od počátku zaniká. V případě, že byl pravomocně zastaven jen částečně, platí, že byl od počátku nařízen pro pohledávku jen v takové výši, kolik činí po zastavení výkonu rozhodnutí. Usnesení o zastavení nebo o částečném zastavení výkonu rozhodnutí soud zašle po právní moci příslušnému katastrálnímu úřadu (odst. 3).

Podle § 160 odst. 1 obč. zák. zástavní právo na základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu vzniká dnem nabytí právní moci tohoto usnesení.

Z této právní úpravy vyplývá, že soudcovské zástavní právo vzniká právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva; předpokladem nařízení výkonu rozhodnutí je doložení vlastnického práva povinného k nemovitostem, jež mají být soudcovským zástavním právem zatíženy, ke dni podání návrhu na výkon rozhodnutí. Den, kdy soudu došel návrh, je současně významný z hlediska pořadí soudcovského zástavního práva. Změny ve vlastnictví nemovitosti, které nastanou po zahájení vykonávacího řízení, nejsou pro rozhodnutí o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech významné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1222/96, příp. usnesení uveřejněné pod číslem 55/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 29. 11. 2000, sp. zn. 21 Cdo 182/2000, rozsudek ze dne 30. 11. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1562/2009, popř. rozsudek ze dne 31. 7. 2012, sp. zn. 29 Cdo 984/2011).

I když bylo o nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech rozhodnuto v souladu se zákonem, neznamená to, že by třetí osoby (ti, kdo nebyli účastníky řízení o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva) se nemohly proti takovému následku účinně bránit. Má-li třetí osoba k nemovitosti, k níž bylo zřízeno pravomocným usnesením soudu soudcovské zástavní právo, vlastnické nebo jiné právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, může se žalobou podle části třetí občanského soudního řádu domáhat vyloučení nemovitosti z výkonu rozhodnutí (§ 267 odst. 1 o. s. ř.). Bude-li žalobě pravomocně vyhověno a dojde-li z tohoto důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř., soudcovské zástavní právo od počátku zanikne (srov. § 338e odst. 2 o. s. ř.) a nastane tedy stejný právní stav, jako kdyby na nemovitosti soudcovské zástavní právo nikdy nebylo zřízeno (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2005, sp. zn. 21 Cdo 1813/2004).

V souzené věci bylo řízení o výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva m. j. i k pozemkům parc. č. 3460, 3462, 3463/10 v katastrálním území K. (list vlastnictví č. 13305) zahájeno 9. 10. 2007. Soud usnesením z 10. 10. 2007, ve spojení s usnesením odvolacího soudu z 10. 4. 2008, nařídil výkon rozhodnutí i ohledně těchto pozemků, neboť oprávněná výpisem z katastru nemovitostí vyhotoveným dne 31. 7. 2007 osvědčila vlastnické právo povinné k dotčeným nemovitostem. Okolnostmi významnými pro nařízení výkonu rozhodnutí v projednávané věci se v rámci dovolání povinné zabýval i Nejvyšší soud, který dovolání usnesením z 27. 10. 2010 odmítl s tím, že předpoklady pro nařízení výkonu rozhodnutí – prokázání vlastnického práva povinné – byly splněny, neboť k rozhodnému okamžiku (9. 10. 2007) byly sporné pozemky dosud evidovány na povinnou (dle tvrzení povinné byl vklad práva zapsán až 23. 10. 2007).

Z uvedeného vyplývá, že povinný může být se svým návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí úspěšný jen tehdy, budou-li zástavním právem zatížené nemovitosti k návrhu třetí osoby vyloučeny z výkonu rozhodnutí podle § 267 odst. 1 o. s. ř. Nebude-li taková žaloba podána, popř. bude-li zamítnuta, není dán důvod k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Současně není dán důvod pro zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva, jak již bylo uvedeno výše, je rozhodující stav v době zahájení řízení, proto ani změny ve vlastnictví k nemovitostem po podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nemohou činit výkon rozhodnutí nepřípustným. Soud může zastavit výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva pouze z důvodu, že neměl být nařízen vůbec nebo pro nižší pohledávku (srov. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha. C. H. Beck, 2009, s. 2581).

Ačkoliv rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, je věcně správné (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1277/2003, uveřejněný pod číslem 51/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejvyšší soud tak dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).